

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Мартинюк Яни Вячеславівни на тему
«Волонтерська діяльність у територіальних громадах, постраждалих від
воєнних дій», поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 23 Соціальна робота
за спеціальністю 231 Соціальна робота**

Актуальність теми дослідження. В умовах воєнного стану держава концентрує свої ресурси на збереженні територіальної цілісності, підтримці Збройних Сил України та наданні допомоги постраждалому населенню. Децентралізація, започаткована ще до введення воєнного стану, у сучасних умовах продемонструвала свою дієздатність: більше повноважень, можливостей та відповідальності передано органам місцевого самоврядування, а громада стала повноцінним суб'єктом політичних, економічних і соціальних перетворень, а також підтримки населення під час війни.

Від рівня соціальної згуртованості та активності мешканців громад залежить швидкість і якість позитивних змін, передбачених реформою децентралізації, а також масштаби охоплення різних сфер життєдіяльності, їх розвиток і відновлення. За громадами зберігається право на громадську експертизу та громадський контроль, що стимулює створення численних громадських організацій та ініціативних груп у територіальних громадах.

Окремою, недостатньо дослідженою категорією виступають територіальні громади, які постраждали від воєнних дій. За даними ООН, станом на вересень 2023 року зафіксовано понад 10 тисяч випадків загибелі цивільних осіб, з яких щонайменше 560 – діти, а також понад 18 500 випадків поранення цивільного населення. Лінія фронтового зіткнення простяглася більш ніж на 1500 кілометрів у межах Харківської, Луганської, Донецької, Запорізької та Херсонської областей, а також Автономної Республіки Крим.

За інформацією Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, станом на вересень 2023 року 2804 населені пункти у 144 територіальних громадах перебували в окупації, куди вони потрапили після 24 лютого 2022 року. Станом на листопад 2023 року 963 населені пункти у 87 територіальних громадах були деокуповані на території Київської, Житомирської, Сумської, Чернігівської, Харківської, Луганської, Донецької, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Одеської областей.

Територіальні громади, що зазнали руйнувань і втрат унаслідок війни, залишаються мало вивченими як у теоретичному, так і в практичному вимірі. Більшість аналітичних матеріалів зосереджена на постраждалих містах, тоді як потреби й потенціал територіальних громад та їхніх мешканців висвітлено значно меншою мірою.

Попри те, що волонтерська діяльність в Україні нині перебуває на піку розвитку, найбільш поширеною вона є в містах; у територіальних громадах її масштаби менші, однак потенціал волонтерської активності – істотно вищий.

Волонтерська діяльність у громадах спрямована на розв'язання проблем мешканців, покращення якості їхнього життя, подолання наслідків воєнних дій, відновлення та розбудову громад. Члени громади зазвичай добре знайомі між собою, мають спільні інтереси та цілі, що підсилює рівень згуртованості й готовності прийти на допомогу один одному.

За умови професійно спланованої організації волонтерської діяльності в територіальних громадах можна ефективно вирішувати не лише індивідуальні потреби їхніх мешканців, а й широкі суспільно значущі завдання. Це, своєю чергою, сприяє розвитку місцевого самоврядування, посиленню стійкості громад та підвищенню їхнього потенціалу до відновлення на якісно новому рівні.

Дослідження проблематики соціальної роботи в громаді має значну традицію в українському науковому дискурсі. У контексті визначення ролі соціального педагога та соціального працівника в розвитку локальних спільнот помітний внесок зробили Т. Алексеєнко, О. Безпалько, І. Зверева, А. Капська, Т. Семигіна, В. Сидоров та ін. Їхні напрацювання стали фундаментом для розуміння того, як професійна діяльність фахівців соціальної сфери інтегрується у динаміку життя територіальних громад.

У питанні аналізу функцій, структурної організації та ресурсів громади вагомими є праці Л. Баєвої, М. Баймуратова, О. Батанова, В. Бульби, Т. Кравченко, Д. Лиховид, С. Потапенка, Р. Приходька, Т. Семигіної та ін. Ці дослідження дозволяють оцінити громаду як складну соціальну систему, що поєднує людські, інституційні та культурні ресурси, необхідні для підтримки стійкості в умовах криз.

Історичну еволюцію та ретроспективний розвиток соціальної роботи в громаді ґрунтовно осмислено у працях О. Безпалько, Р. Жиленка, К. Іващенко, Л. Ільчук, А. Капської, А. Попович, Т. Семигіної, Г. Слозанської, І. Чайки та ін. Науковці простежують становлення вітчизняних моделей соціальної роботи, оцінюючи їх здатність відповідати викликам розвитку громад у різні історичні періоди.

Сучасні моделі діяльності соціальних працівників у громаді, їхні функціональні особливості та стратегічні підходи узагальнено у дослідженнях І. Козубовської, В. Рибіна, Т. Сили та ін. Ці праці фокусують увагу на компетентнісній природі професії, необхідності інтеграції міжвідомчих механізмів та комплексної роботи з соціальними групами.

Правові та етичні засади соціальної роботи в громаді розкрито в працях І. Зверєвої, Г. Лактіонової, Т. Лях, Т. Спіріної, Л. Тютті та ін. Автори підкреслюють важливість дотримання принципів професійної етики, правозахисних підходів і нормативно-правового забезпечення діяльності соціальних служб на локальному рівні.

Питання планування, розробки та впровадження соціальних програм і проєктів у територіальних громадах посідають чільне місце в дослідженнях О. Безпалько, Н. Гевчук, В. Козика, В. Лютого, Л. Пономаренко, які обґрунтовують роль соціального проєктування як інструменту розвитку громад.

Окремий масив літератури присвячений вивченню феномена волонтерства. В українському науковому середовищі цю тему розробляють Л. Бевзенко, Н. Борецька, Р. Вайнола, Н. Гевчук, Ю. Дьомкіна, О. Іщенко, О. Касперович, Т. Лях, Т. Підкуркова, В. Погрібна, І. Проценко, О. Стрельнікова, О. Хижняк, Н. Черниш, М. Чухрай, І. Юрченко та ін. Їхні роботи формують комплексне уявлення про волонтерський рух як соціальну практику, що посилює здатність громад до самоорганізації та взаємопідтримки.

Міжнародний контекст волонтерства репрезентовано працями А. Aasland, О. Filippova, О. Deineko, К. Chang, L. De Propriis, Н. Traill та ін., які аналізують багаторічну еволюцію волонтерського сектору та його вплив на соціальний капітал спільнот.

Узагальнення теоретичних положень і аналіз сучасної практики волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій, дало змогу виявити низку ключових суперечностей між:

- нагальною потребою суспільства у волонтерській діяльності в умовах воєнних і післявоєнних викликів та недостатньою розробленістю теоретико-методичних засад організації, координації та інтеграції волонтерської діяльності в системі соціальної роботи в громаді;

- суттєвим впливом воєнних дій на територіальні громади, що постраждали від воєнних дій та недостатньою розробленістю типологізації громад і системи індикаторів, які б дозволяли враховувати їх структурні, соціальні та ресурсні відмінності для забезпечення волонтерської діяльності;

- наявним волонтерським потенціалом населення територіальних громад, постраждалих від воєнних дій, та обмеженою спроможністю громад до його координації, навчання та реалізації.

Зв'язок роботи з науковою темою кафедри/факультету. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Соціалізація вразливих груп населення в контексті розвитку територіальних громад в Україні» (2021–2026 рр.) (державний реєстраційний номер: 0121U112043).

Мета дослідження: визначити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити дієвість організаційно-методичних умов забезпечення волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій.

Відповідно до мети роботи визначено завдання:

1. Узагальнити сучасні наукові підходи до розуміння територіальної громади та волонтерської діяльності в умовах воєнних і післявоєнних викликів.

2. Визначити особливості, виклики та ресурси територіальних громад, постраждалих від воєнних дій, що впливають на забезпечення волонтерської діяльності.

3. Обґрунтувати організаційно-методичні умови забезпечення волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій.

4. Розробити та експериментально перевірити ефективність організаційно-методичних умов забезпечення волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій.

Об'єкт дослідження: волонтерська діяльність в територіальних громадах.

Предмет дослідження: організаційно-методичні умови забезпечення волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять: концептуальні положення системного, діяльнісного, міждисциплінарного, громадоцентрованого та ресурсного підходів, а також положення наукових теорій і концепцій про: соціальну роботу в громаді (О. Безпалько, Т. Семигіна, І. Зверєва, А. Капська, Т. Спіріна), розвиток територіальних громад і місцевого самоврядування (М. Баймуратов, О. Батанов, Л. Баєва), теорії соціальної згуртованості та соціального капіталу (Т. Лях, Т. Спіріна), підходи до волонтерської діяльності як форми соціальної активності та самоорганізації (Л. Бевзенко, Т. Лях, Н. Котелевець, В. Погрібна); положення нормативно-правових документів – Закон України «Про волонтерську діяльність»; Закон України «Про соціальні послуги»; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Методи дослідження. Для реалізації мети та завдань дослідження застосовано комплекс методів: *теоретичні:* аналіз соціологічної, психологічної, педагогічної та соціально-педагогічної літератури з метою з'ясування стану розробленості проблеми та уточнення поняттєво-категоріального апарату; синтез, порівняння, класифікація й узагальнення науково-теоретичних положень для визначення особливостей розвитку волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій; узагальнення вітчизняного та міжнародного досвіду забезпечення волонтерської діяльності в територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій; аналіз нормативно-правових та інституційних документів щодо організації волонтерської діяльності в громадах; *емпіричні:* анкетування – для визначення особливостей територіальних громад, постраждалих від воєнних дій, а також проблем і потреб їхніх мешканців; опитування – для виявлення напрямів і змісту волонтерської діяльності в територіальних громадах; глибинне інтерв'ю – для з'ясування мотивів, бар'єрів та умов участі мешканців у волонтерській діяльності та для уточнення ефективності впровадженої програми підготовки координаторів волонтерських груп; формувальний експеримент – для перевірки дієвості організаційно-методичних умов забезпечення волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій; *статистичні:* методи математичної статистики для обробки результатів анкетування,

опитувань і експериментальної роботи; зіставлення та аналіз динаміки змін до і після впровадження Комплексної тренінгової програми.

Експериментальна база дослідження. Емпіричне дослідження проводилося на базі таких державних та недержавних організацій: Харківський обласний центр соціальних служб, Громадська організація «Ла Страда Україна», Міжнародна організація HealthRight, МБФ «Українська фундація громадського здоров'я».

Наукова новизна одержаних результатів та теоретичне значення полягає в тому, що: у дисертації *вперше*:

вперше: введено в науковий обіг поняття «територіальні громади, постраждалі від воєнних дій», під яким розуміються адміністративно-територіальні одиниці, що зазнали прямих або опосередкованих наслідків збройного конфлікту (фізичних руйнувань, гуманітарних втрат, економічного занепаду, тимчасової окупації чи ведення бойових дій), що призводить до порушення усталених соціальних зв'язків, зростання потреб населення у соціальній підтримці та об'єктивну необхідність цілеспрямованої організації волонтерської діяльності в межах системи соціальної роботи в територіальних громадах; розроблено авторську класифікацію територіальних громад за рівнем воєнного впливу, побудовану на поєднанні наявних наслідків воєнних дій, соціального навантаження та ресурсних обмежень громади, що безпосередньо визначає специфіку організації й забезпечення волонтерської діяльності в різних типах громад (тимчасово окуповані; деокуповані; значно або повністю зруйновані; громади-реципієнти внутрішньо переміщених осіб; громади «сірої зони»; громади в районі активних бойових дій; громади, що перебували в оперативному оточенні); запропоновано систему індикаторів розвитку територіальних громад, для врахування їх структурних та соціальних відмінностей волонтерської діяльності в різних типах громад, зокрема: рівня розвитку місцевого самоврядування та співпраці громади з владою щодо підтримки та координації волонтерських ініціатив; згуртованості, довіри та активності мешканців у процесі волонтерської взаємодії; ресурсності територіальної громади для реалізації волонтерських програм; життєздатності громади як середовища волонтерської активності; готовності мешканців і локальної влади до дій з організації та підтримки волонтерської діяльності; виокремлено й систематизовано та експериментально перевірено організаційно-методичні умови забезпечення волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій, а саме: створення та функціонування координаційного осередку волонтерської діяльності; здійснення навчання й супроводу лідерів волонтерських груп; запровадження системи моніторингу та оцінювання волонтерської діяльності; розроблено критерії оцінювання результативності волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій, які застосовуються для визначення дієвості організаційно-методичних умов її забезпечення та враховують рівень участі мешканців, ефективність координаційних процесів, сталість волонтерських ініціатив та їхній вплив на відновлення громади;

уточнено: зміст поняття «волонтерська діяльність у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій», що трактується як добровільна, безоплатна, суспільно корисна діяльність волонтерів, спрямована на підтримку населення та відновлення життєдіяльності громади, подолання соціальних, психологічних і гуманітарних наслідків війни, а також посилення її соціальної згуртованості й резильєнтності;

подальшого розвитку набули: теоретичні засади волонтерської діяльності у контексті соціальної згуртованості, сталого розвитку та інтеграції волонтерських практик у систему життєдіяльності територіальних громад, з урахуванням їхніх трансформацій у воєнний і післявоєнний періоди.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у впровадженні організаційно-методичних умов забезпечення волонтерської діяльності у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій щодо посилення соціальної підтримки населення завдяки активізації волонтерського потенціалу громад, удосконаленню координації волонтерської діяльності та взаємодії між громадою, місцевою владою і громадським сектором.

Розроблені індикатори розвитку громад, критерії оцінювання результативності волонтерської діяльності та авторська класифікація територіальних громад за рівнем воєнного впливу становлять практичний інструментарій, який може бути використаний фахівцями державних установ і громадського сектору для аналізу стану громади та її ресурсних можливостей, організації й здійснення волонтерської діяльності у сфері соціальної підтримки населення.

Результати дослідження можуть застосовуватися для вдосконалення навчальних програм підготовки майбутніх соціальних працівників за освітньо-професійними програмами спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки, практичні результати дисертації представлено в доповідях на 18 науково-практичних конференціях, семінарах, конференціях і форумах різного рівня: міжнародних – XVIII-тій Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку», (м. Тарту (Естонія), 2022 р.); XIX Міжнародна наукова конференція «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Вільнюс (Литва), 2022 р.); II Міжнародна наукова конференція «Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти» (м. Миколаїв-с.Коблеве, 2022 р.); IV Міжнародна наукова конференція «Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери» (м. Ніжин, 2022 р.); III Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології в освіті та науці» (2023 р.); II Міжнародна Зимова школа «Соціальні виміри Європейських студій» (2023 р.); «Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах суспільних трансформацій» (м. Київ, 2024

р.); «XIII Сіверянські соціально-психологічні читання» (2024 р.); II Міжнародна науково-практична конференція «Синергі науки та бізнесу у повоєнному відновлені регіонів України» (2024 р.); «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» (м. Київ, 2025 р.); *всеукраїнських* – «Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях», (м. Харків, 2021 р.); «Інноваційні практики наукової освіти» (2021 р.); «Інноваційні технології організації волонтерської діяльності. Інноваційні практики наукової освіти», (м. Київ, 2021 р.); «Актуальні питання спеціальної та інклюзивної освіти: виклик сьогодення» (м. Полтава, 2022 р.); V Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади» (2022 р.); II Всеукраїнська науково-практична конференція з нагоди відзначення Міжнародного дня прав людей (2022 р.); «Соціальна робота в громаді: сучасні виклики та перспективи розвитку», (м. Дніпро, 2023 р.); «Дослідження молодих вчених: від ідеї до реалізації» (2023 р.).

Основні результати дисертаційної роботи обговорено й отримано позитивну оцінку на засіданнях кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, семінарах та щорічних звітних науково-практичних конференціях Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (м. Київ, 2021-2025 рр.).

Публікації. Основні положення та результати дослідження висвітлено у 17 наукових публікаціях, із них 10 – одноосібних, 7 – у співавторстві. Зокрема: 6 статей (з них 2 у співавторстві) у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 11 наукових публікацій (з них 5 у співавторстві), у яких додатково висвітлено результати дисертації.

Наукові статті, опубліковані в наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України

1. Мартинюк Я. Організація волонтерської діяльності в умовах територіальної громади. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. № 6. С. 38–43. ISSN 2786-4715 e-ISSN 2786-4723 DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.6.6> URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/385>.

2. Мартинюк Я. В., Котелевець А. М. Соціальна згуртованість молоді як ресурс розвитку громади: досвід європейських країн та України. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. (Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Спецвипуск. 2022. Том 1. С.174-179. ISSN 2664-3537 e-ISSN 2311-5491 DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.33> URL: https://chasopys.ps.npu.kiev.uaarchive/spec_2022/part_1/33.pdf.

3. Мартинюк Я. Підходи до визначення поняття «сільська територіальна громада». *Ввічливість. Humanitas*. 2023. №2. С. 114–121. ISSN 2786-4715 e-ISSN 2786-4723 DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2> URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/1176/1092>.

4. Мартинюк Я. В. До питання впливу волонтерської діяльності на соціальну згуртованість: виклики сьогодення. *Social work and education*. 2024. Vol. 11. № 2. С. 203–212. ISSN 2520-6457 e-ISSN 2520-6230 DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.24.2.3> URL: <https://journals.uran.ua/swe/article/view/309730>.
5. Спіріна Т. П., Мартинюк Я. В. Проєктування як інструмент вирішення проблем територіальних громад, постраждалих від воєнних дій *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2024. Вип. 3 (148). С. 105-109. ISSN 2414-5076 e-ISSN 2617-6688 DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2024-3-15> URL: https://drive.google.com/file/d/1_DAhYHB8SnKM_m3V3grc0fQd7qwRrPuY/view.
6. Мартинюк Я. В. Організація міждисциплінарної взаємодії в територіальній громаді. *Ввічливість*. Humanitas. 2025. № 3. С. 116–121. ISSN 2786-4715 e-ISSN 2786-4723 DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3> URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/2837/2667>.

Публікації, у яких додатково висвітлено результати дисертації

1. Martynyuk Y. Volunteer activities in a territorial community. *Modern aspects of science 14- th volume of the international collective monograph*. 2021. Vol. 14. P. 648–670. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/monography-14.pdf>.
2. Мартинюк Я. В. Волонтер як суб'єкт волонтерської діяльності. *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях*: матеріали Всеукр. наук. - практ. конф., 25 листопада 2021 р. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. С. 132. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/26e3a363-4069-4bba-b745-147157e32274/content>
3. Martyniuk Y., Kotelevets A. E-volunteering as a possibility of volunteer activities during the russian-ukrainian war. *Periodyk naukowy akademii polonijnej*. 2023. Vol. 56. № 1. P. 345–354. ISSN 2543-8204. URL: <http://pnep.ap.edu.pl/index.php/pnap/issue/view/63/47>.
4. Katerynych A., Martyniuk Y., Kharkivska T. Innovative social work technologies during martial law. *Society. Integration. Education proceedings of the international scientific conference*. 2024. № 1. P. 687–696. URL: https://www.researchgate.net/profile/Anatolijs-Krivins/publication/380795494_MANAGING_EDUCATIONAL_INSTITUTIONS_LEGAL_REQUIREMENTS_IN_THE_CONTEXT_OF_LEADERSHIP/links/64f84460b0d284574535252/MANAGING-EDUCATIONAL-INSTITUTIONS-LEGAL-REQUIREMENTS-IN-THE-CONTEXT-OF-LEADERSHIP.pdf#page=687.
5. Мартинюк Я. В. Іноваційні технології організації волонтерської діяльності. *Іноваційні практики наукової освіти*: матеріали Всеукр. наук.- практ. конф., 8-11 грудня 2021 р. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021 С. 570. URL:

https://lib.iitta.gov.ua/729228/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_08-11%2012%2021.pdf

6. Мартинюк Я. В. Соціальна згуртованість, як механізм впливу на громаду. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XIX- тої Міжнар. наук.-практ. конф., 07 березня 2022 р. Вільнюс : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 269. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-19.pdf>

7. Мартинюк Я. В., Котелевець А. М. Залучення молоді до волонтерської діяльності з внутрішньо переміщеними особами в громаді. *Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 9 червня 2022 р., Миколаїв-с.Коблеве : МНАУ, 2022. С.192–194. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12749/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%B%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%202022-192-194.pdf>

8. Мартинюк Я. В. Співпраця волонтерських організацій у територіальних громадах. *Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 11 листопад 2022 р., Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2022. С. 68–70. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/2022/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2_10.11.22.pdf#page=69

9. Мартинюк Я. В., Котелевець А. М. Волонтерська діяльність як перспективний напрямок соціальної роботи у громадах України. *Соціальна робота в громаді: сучасні виклики та перспективи розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 24 березня 2023 р. Дніпро : ДНУ імені Олеся Гончара, 2023. С. 204–206. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2023/materiali%20konf/4_Збірник.pdf.

10. Мартинюк Я. В. Соціальна згуртованість як інструмент об'єднання громади постраждалої від воєнних дій. *Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах суспільних трансформацій* : матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., 8 жовтня 2024 р. Київ : Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2024. С. 53–56. URL: <https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/11268/document.pdf>

11. Спіріна Т. П., Мартинюк Я. В. Психосоціальна підтримка осіб з інвалідністю у закладах вищої освіти. *Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11 листопада 2025 р. Київ : Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. С. 71–73. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/54436/1/Spirina_Martuniuk_zk_fpsrso.pdf

Особистий внесок здобувача.

Репрезентовані в дисертації наукові результати отримано автором самостійно.

У фаховій статті «Соціальна згуртованість молоді як ресурс розвитку громади: досвід європейських країн та України» (у співавторстві з А. Котелевець) автором проаналізовано соціальну згуртованість молоді як важливий ресурс розвитку громади на основі порівняння досвіду європейських країн та України, а також окреслено ефективні підходи до залучення молоді до громадянської активності й суспільного розвитку.

У фаховій статті «Проектування як інструмент вирішення проблем територіальних громад, постраждалих від військових дій» (у співавторстві з Т. Спіріною) автором обґрунтовано проєктний підхід як ефективний інструмент вирішення соціальних проблем територіальних громад, що постраждали від військових дій, та визначено його роль у відновленні громади й активізації місцевих ресурсів.

У статті «E-volunteering as a possibility of volunteer activities during the russian-ukrainian war» (у співавторстві з А. Котелевець) автором розглянуто е-волонтерство як сучасну форму волонтерської діяльності в умовах російсько-української війни та проаналізовано його можливості для надання допомоги, координації ресурсів і підтримки суспільної стійкості в дистанційному форматі.

У тезах конференції «Соціальна робота в громаді: сучасні виклики та перспективи розвитку» (у співавторстві з А. Котелевець) автором проаналізовано сучасні виклики соціальної роботи в громаді в умовах суспільних змін та окреслено перспективи її розвитку, зокрема посилення ролі громади, міжсекторальної взаємодії й упровадження інноваційних соціальних практик.

У тезах конференції «Innovative social work technologies during martial law» (у співавторстві з А. Катеринич та Т. Харківською) автором проаналізовано інноваційні технології соціальної роботи, що застосовуються в умовах воєнного стану, та визначено їхню роль у забезпеченні безперервності соціальних послуг і підтримці вразливих груп населення.

У тезах конференції «Залучення молоді до волонтерської діяльності з внутрішньо переміщеними особами в громаді» (у співавторстві з А. Котелевець) автором проаналізовано особливості залучення молоді до волонтерської діяльності з внутрішньо переміщеними особами в умовах громади та обґрунтовано значення такої взаємодії для соціальної підтримки ВПО й формування громадянської активності молоді.

У тезах конференції «Психосоціальна підтримка осіб з інвалідністю у закладах вищої освіти» (у співавторстві з Т. Спіріною) автором розкрито зміст і напрями психосоціальної підтримки осіб з інвалідністю у закладах вищої освіти та обґрунтовано її значення для забезпечення інклюзивного освітнього середовища й успішної соціальної адаптації здобувачів освіти.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації

українською та англійською мовами, списку публікацій, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (301 позицій, з-поміж яких 34 – іноземними мовами), 8 додатків (на 25 сторінках). Праця містить 17 таблиць та 37 рисунків. Загальний обсяг дисертації становить 249 сторінки, із них основного тексту 187 сторінки.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

Дотримання здобувачем академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, в яких висвітлено наукові результати дисертації. На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їхньої експертної оцінки встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату. Усі використані здобувачкою в тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані в анотації дисертації.

Відповідність змісту дисертації галузі знань та спеціальності. Зміст дисертації відповідає галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота.

Рішення.

1. Дисертація Мартинюк Яни Вячеславівни на тему «Волонтерська діяльність у територіальних громадах, постраждалих від воєнних дій», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023.

2. Дисертація Мартинюк Яни Вячеславівни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

3. Мартинюк Яна Вячеславівна на високому рівні оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

4. Рекомендувати дисертацію Мартинюк Яни Вячеславівни до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження

Я. В. Мартинюк ступеня доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Головуюча –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки,
соціальної роботи та спеціальної освіти
Факультету психології,
соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Жанна ПЕТРОЧКО

